

DEKRET

z dnia 12 października 1950 r.

o wynalazczości pracowniczej.

Na podstawie art. 4 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy z dnia 21 lipca 1950 r. o upoważnieniu Rządu do wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 29, poz. 271) —

w celu wzmocnienia wynalazczości pracowniczej, jako istotnego czynnika rozwoju gospodarki narodowej, oraz dla zapewnienia pracownikom opieki i pomocy Państwa w zakresie wynalazczości —

Rada Ministrów postanawia, a Rada Państwa zatwierdza, co następuje:

R o z d z i a ł I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. W rozumieniu niniejszego dekretu:

- 1) uspołecznionym zakładem pracy jest zakład pracy prowadzony przez Państwo, osobę prawną prawa publicznego, przedsiębiorstwo państwowe, państwo-wo-spółdzielcze, centralę spółdzielczo-państwową, centralę spółdzielni, spółdzielnię albo przez spółkę, w której Skarb Państwa, przedsiębiorstwo państwowe lub osoba prawna prawa publicznego posiada udział wynoszący ponad 50% kapitału zakładowego;
- 2) pracownikiem jest osoba zatrudniona w uspołecznionym zakładzie pracy na podstawie stosunku publiczno-prawnego, umowy o pracę lub o dzieło albo na podstawie umowy zlecenia;
- 3) wynalazkiem jest nowe rozwiązanie zagadnienia technicznego, na które może być udzielony patent i które może znaleźć zastosowanie w gospodarce narodowej;
- 4) udoskonaleniem technicznym jest rozwiązanie zagadnienia technicznego, które nie będąc wynalazkiem, ulepsza konstrukcje lub procesy technologiczne w uspołecznionym zakładzie pracy;
- 5) usprawnieniem jest ulepszenie, które bezpośrednio wpływa na bardziej wydajne wykorzystanie w procesie produkcyjnym urządzeń technicznych, narzędzi pracy, materiałów i siły roboczej, nie zmieniając jednak istotnie konstrukcji lub procesów technologicznych, albo wprowadza korzystne zmiany w zakresie techniki lub organizacji produkcji w uspołecznionym zakładzie pracy.

Art. 2. 1. Udoskonalenia technicznego nie uważa się za nowe, jeżeli przed zgłoszeniem go właściwym organom było w Polsce znane i stosowane albo przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej opublikowane.

2. Usprawnienia nie uważa się za nowe, jeżeli przed zgłoszeniem go właściwym organom było opublikowane w opisach usprawnień.

3. Dodatkowe udoskonalenie techniczne oraz dodatkowe usprawnienie uważa się za samoistne udoskonalenie i usprawnienie.

Art. 3. 1. Wynalazek, udoskonalenie techniczne lub usprawnienie uważa się za pracownicze, jeżeli dokonane zostały przez pracownika w czasie trwania stosunku służbowego lub umownego albo w ciągu roku po jego ustaniu:

- 1) w wykonaniu umowy o pracę nad wynalazkami, udoskonaleniami technicznymi lub usprawnieniami albo zlecenia tego rodzaju pracy,
- 2) w związku z pracą o charakterze naukowo-badawczym, wykonywaną na podstawie umowy o pracę,
- 3) w związku z zakresem pracy wykonywanej przez pracownika w uspołecznionym zakładzie pracy albo
- 4) przy pieniężnej lub innej materialnej pomocy udzielonej pracownikowi przez uspołeczniony zakład pracy na opracowanie wynalazku, udoskonalenia technicznego lub usprawnienia.

2. Wynalazek, udoskonalenie techniczne lub usprawnienie są również pracownicze, jeżeli dokonane zostały przez pracownika w warunkach określonych w ust. 1 wspólnie z osobami nie będącymi pracownikami uspołecznionego zakładu pracy.

R o z d z i a ł II.

Uprawnienia twórców pracowniczych wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień.

Art. 4. Uspołecznione zakłady pracy są obowiązane do udzielania swoim pracownikom pomocy i opieki potrzebnej do dokonania wynalazku, udoskonalenia technicznego lub usprawnienia oraz do zapewnienia ich twórcom bezpośredniego udziału w pracach nad ich realizacją.

Art. 5. 1. Pracownik, który dokonał wynalazku pracowniczego, ma prawo do świadectwa autorskiego po uzyskaniu przez uspołeczniony zakład pracy patentu na ten wynalazek.

2. W razie udzielenia patentu nazwisko wynalazcy umieszcza się w opisie patentowym.

Art. 6. 1. Pracownik, który dokonał pracowniczego udoskonalenia technicznego, ma prawo do świadectwa o dokonaniu udoskonalenia technicznego po przyjęciu tego udoskonalenia do wykorzystania.

2. Pracownik, który dokonał pracowniczego usprawnienia, ma prawo do zaświadczenia o dokonaniu usprawnienia po przyjęciu tego usprawnienia do wykorzystania.

3. Przepis art. 5 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 7. 1. Świadectwa autorskie, świadectwa o dokonaniu udoskonalenia technicznego i zaświadczenia

o dokonaniu pracowniczego usprawnienia wydaje Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Wnioski, pisma i załączniki w sprawach dotyczących wydania świadectw autorskich, świadectw o dokonaniu udoskonalenia technicznego i zaświadczeń o dokonaniu usprawnienia, jak również te świadectwa i zaświadczenia, są wolne od jakichkolwiek opłat.

Art. 8. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego określi sposób rozpowszechniania i ogłaszania pracowniczych wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień oraz wytyczne dla gromadzenia ich dokumentacji.

Art. 9. 1. Za dokonanie wynalazku, udoskonalenia technicznego lub usprawnienia, przyjętego do wykorzystania, pracownikowi przysługuje prawo do wynagrodzenia stosownie do przepisów niniejszego dekretu.

2. Rada Ministrów może określić także inne korzyści i uprawnienia, które mogą dodatkowo być przyznane twórcom pracowniczych wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień.

Art. 10. Prawo do otrzymania świadectwa autorskiego, świadectwa o dokonaniu udoskonalenia technicznego lub zaświadczenia o dokonaniu usprawnienia jak również wydane świadectwo lub zaświadczenie przechodzi w drodze dziedziczenia lub zapisu, przy czym na osoby, które otrzymały w tej drodze świadectwa lub zaświadczenia, przechodzi tylko prawo do wynagrodzenia.

Art. 11. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się do współtwórców pracowniczego wynalazku, udoskonalenia technicznego lub usprawnienia także w przypadku określonym w art. 3 ust. 2.

R o z d z i a ł III.

Tryb postępowania w sprawach pracowniczych wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień.

Art. 12. 1. Osoby pracujące w uspołecznionych zakładach pracy nad dokonaniem wynalazków, udoskonalień technicznych lub usprawnień, powinny zachować w tajemnicy wobec osób postronnych przebieg i wyniki swych prac oraz zawiadamiać swych bezpośrednich przełożonych o podjęciu i przebiegu tych prac.

2. Pracownik, który dokonał wynalazku, udoskonalenia technicznego lub usprawnienia, jest obowiązany zawiadomić o tym niezwłocznie kierownika uspołecznionego zakładu pracy, w którym jest zatrudniony.

3. Jeżeli wynalazek, udoskonalenie techniczne lub usprawnienie dotyczy obrony Państwa, kierownik uspołecznionego zakładu pracy jest obowiązany zawiadomić Ministerstwo Obrony Narodowej o podjęciu i przebiegu prac.

Art. 13. W razie uznania, że wynalazek nie posiada znaczenia dla gospodarki narodowej, właściwa władza naczelną może na żądanie pracownika udzielić mu pisemnego zezwolenia na zgłoszenie przezeń wynalazku do opatentowania we własnym imieniu. Decyzja w tym przedmiocie powinna być powzięta w ciągu dwóch miesięcy od daty przedłożenia sprawy władzy naczelną. W razie odmowy udzielenia zezwolenia pracownikowi

służy prawo do wynagrodzenia według zasad określonych w niniejszym dekrete.

Art. 14. 1. Uspołeczniiony zakład pracy jest obowiązany do dokonania niezbędnych czynności dla uzyskania patentu na wynalazek pracowniczy przyjęty do wykorzystania.

2. Jeżeli dla zgłoszenia wynalazku pracowniczego potrzebne jest ze strony wynalazcy dopełnienie jakichkolwiek czynności prawnych, wówczas jest on obowiązany czynności tych dopełnić na żądanie i na koszt zainteresowanego uspołecznionego zakładu pracy.

Art. 15. 1. Prawo wykorzystania pracowniczego wynalazku, udoskonalenia technicznego i usprawnienia oraz prawo do uzyskania patentu na taki wynalazek służy uspołeczniionemu zakładowi pracy, który obowiązany jest również podjąć starania o realizację wynalazku, udoskonalenia lub usprawnienia.

2. Twórca powinien czynnie współdziałać przy realizacji swego wynalazku, udoskonalenia technicznego lub usprawnienia, a w szczególności powinien dostarczyć posiadaną dokumentację i udzielać potrzebnych wyjaśnień i wskazówek.

3. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami określi przypadki, w których prawo do uzyskania patentu na pracowniczy wynalazek służy Skarbowi Państwa.

Art. 16. 1. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego określi organy powołane do przyjmowania i oceniania pracowniczych wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień, do rozstrzygnięcia sporów o wysokość wynagrodzenia za te wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia, jak również tryb postępowania tych organów.

2. W odniesieniu do władz i urzędów państwowych organy takie i tryb postępowania zostaną określone przez właściwe władze naczelne w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

Art. 17. 1. Jeżeli pracownik lub jego następca prawny zgłosił w Urzędzie Patentowym wynalazek dokonany w warunkach, o których mowa w art. 3, lub uzyskał patent na taki wynalazek, a nie zachodzi przypadek przewidziany w art. 13, Urząd Patentowy na wniosek zainteresowanego uspołecznionego zakładu pracy dokona przepisania praw ze zgłoszenia lub patentu na rzecz tego zakładu.

2. Pracownik odpowiada za wszelką szkodę wyrządzoną przez zgłoszenie wynalazku, o którym mowa w ust. 1, uzyskanie patentu, korzystanie z wynalazku lub z praw z patentu albo też przez przeniesienie tych praw, a ponadto obowiązany jest wydać niesłuszne wzbogacenie.

Art. 18. 1. Rada Ministrów określi zasady obliczania wynagrodzenia za dokonanie pracowniczego wynalazku, udoskonalenia technicznego lub usprawnienia, tryb i terminy wypłaty wynagrodzenia oraz przypadki, w jakich wynagrodzenie wolne jest od podatków, opłat i świadczeń publiczno-prawnych.

2. W przypadkach, przewidzianych w art. 3 ust. 1 pkt 1, wynagrodzenie za dokonanie pracowniczego wy-

nalazku, udoskonalenia technicznego lub usprawnienia przyjętego do wykorzystania przysługuje tylko wówczas, gdy określone umową wynagrodzenie jest rażąco niskie w stosunku do osiągniętych korzyści.

Art. 19. Pracownikom uspołecznionego zakładu pracy, którzy na zlecenie kierownictwa zakładu pracy udzielili pomocy technicznej przy opracowaniu pracowniczego wynalazku, udoskonalenia technicznego lub usprawnienia, przyznaje się premie według zasad ustalonych przez Przewodniczącą Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Ministrem Finansów. Premie te wypłaca zakład pracy.

Art. 20. 1. Przepisy niniejszego dekretu stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy osoba nie będąca pracownikiem w rozumieniu art. 1 pkt 2 odstępuje uspołeczniionemu zakładowi pracy swój wynalazek, na który nie uzyskała jeszcze patentu, albo udoskonalenie techniczne lub usprawnienie.

2. Wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia, o których mowa w ust. 1, zgłasza się w uspołeczniionych zakładach pracy właściwych ze względu na przedmiot ich działalności.

Art. 21. 1. Jeżeli przedsiębiorstwo nie będące uspołeczniionym zakładem pracy zawarło umowę o pracę nad wynalazkami w zakresie swej działalności, prawo wykorzystania wynalazku i prawo do uzyskania patentu służy temu przedsiębiorstwu; w tym przypadku nazwisko wynalazcy umieszcza się w opisie patentowym. W braku umowy prawo do uzyskania patentu na wynalazek, chociażby dokonany w związku z zakresem pracy w takim przedsiębiorstwie, służy wynalazcy.

2. Jeżeli określone umową wynagrodzenie za dokonanie wynalazku jest rażąco niskie w stosunku do korzyści osiągniętych przez przedsiębiorstwo dzięki temu wynalazkowi, pracownik może żądać stosownego podwyższenia wynagrodzenia.

Art. 22. 1. Spory pomiędzy uspołeczniionym zakładem pracy a pracownikiem lub jego następcą prawnym o prawa twórcy do wynalazku, udoskonalenia technicznego lub usprawnienia, rozstrzyga Urząd Patentowy (wydział spraw spornych).

2. Spory o roszczenia majątkowe z art. 17 ust. 2 i z art. 21 ust. 2 należą do właściwości sądów powszechnych.

R o z d z i a ł IV.

Przepisy karne.

Art. 23. 1. Kto wbrew przepisom niniejszego dekretu zataja pracowniczy wynalazek, zgłasza go w Urzędzie Patentowym na swoją rzecz, wykorzystuje go w sposób przemysłowy lub handlowy albo przenosi prawo do wynalazku na inną osobę, podlega karze aresztu do jednego roku i grzywny lub jednej z tych kar.

2. Tej samej karze podlega, kto wbrew przepisom niniejszego dekretu zataja pracownicze udoskonalenia techniczne lub usprawnienia albo wykorzystuje je w sposób przemysłowy lub handlowy.

3. W przypadkach mniejszej wagi sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet od kary uwolnić.

Art. 24. Kto nie dopełniając swego obowiązku uniemożliwia lub utrudnia realizowanie pracowniczego wynalazku, udoskonalenia technicznego lub usprawnienia ze szkodą dla gospodarki narodowej, podlega karze aresztu do lat 2 i grzywny lub jednej z tych kar.

R o z d z i a ł V.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 25. Minister Finansów w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego określi źródła i sposób finansowania wynalazczości pracowniczej oraz pomocy udzielanej w myśl art. 4.

Art. 26. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego może utworzyć w Urzędzie Patentowym wydziały lub inne komórki organizacyjne dla spraw pracowniczych wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień.

Art. 27. Przepisów niniejszego dekretu nie stosuje się do wynalazków zgłoszonych w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej przed dniem wejścia w życie niniejszego dekretu ani też do praw z patentów udzielonych na te wynalazki.

Art. 28. Przepisy niniejszego dekretu stosuje się odpowiednio do wzorów użytkowych i zdobniczych w rozumieniu art. 87 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz. U. R. P. Nr 39, poz. 384 z późniejszymi zmianami), których twórcami są pracownicy uspołecznionych zakładów pracy.

Art. 29. 1. Przepisy niniejszego dekretu dotyczące pracowniczych wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień stosuje się również do wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień dokonanych przez pracowników stowarzyszeń wyższej użyteczności, związków zawodowych i organizacji społecznych.

2. Właściwe władze naczelne stowarzyszeń i organizacji wymienionych w ust. 1 w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego określą w ramach swych uprawnień statutowych organy powołane do przyjmowania i oceniania pracowniczych wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień oraz do określania wynagrodzenia za te wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia, jak również ustalą strukturę organizacyjną i zakres działalności tych organów.

Art. 30. 1. Przepisów niniejszego dekretu nie stosuje się do wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień, dokonanych przez pracowników podlegających Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Bezpieczeństwa Publicznego.

2. Ministrowie Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministrem Finansów wydadzą każdy w swoim zakresie przepisy w przedmiocie unormowanym niniejszym dekretem.

Art. 31. W rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz. U. R. P. Nr 39, poz. 384 z późniejszymi zmianami) uchyla się art. 17 i 103.

Art. 32. 1. Do pracowniczych wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień, dotyczących obrony Państwa, stosuje się przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1949 r. o wynalazkach i wzorach użytkowych dotyczących obrony Państwa (Dz. U. R. P. Nr 63, poz. 496).

2. Przepisy niniejszego dekretu, dotyczące wynagrodzenia za pracownicze wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia, stosuje się również do wynalazków, udoskonalień technicznych i usprawnień z zakresu obrony Państwa.

3. Do ustalenia wynagrodzenia za pracownicze wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia dotyczące obrony Państwa, właściwą jest Komisja Rozjemcza do spraw wynalazków i wzorów użytkowych dotyczących obrony Państwa, przewidziana w art. 9 i 14 ustawy z dnia 20 grudnia 1949 r. o wynalazkach i wzorach użytkowych dotyczących obrony Państwa.

Art. 33. Wykonanie dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego oraz wszystkim ministrom.

Art. 34. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: **B. Bierut**

Prezes Rady Ministrów: **J. Cyrankiewicz**

Wiceprezes Rady Ministrów i Przewodniczący
Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego:
H. Minc